

**Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks
föreskrifter (SJVFS 2002:95) om ersättning för
miljövänligt jordbruk;**

SJVFS 2004:10

Utkom från trycket
den 30 mars 2004
Omtryck

beslutade den 25 mars 2004

Statens jordbruksverk föreskriver, med stöd av 1 kap. 4, 9 och 22 §§ förordningen (2000:577) om stöd för miljö- och landsbygdsutvecklingsåtgärder,

dels att 1 kap 2, 4, 10 §§, 2 kap 35 §, 3 kap 8 §, 4 kap 16, 19, 20 och 58 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubrikerna närmast före 1 kap 3 och 4 §§, 2 kap 33, 34 och 36 §§, 3 kap 6 och 9 §§ samt 4 kap 21 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 1 kap 11 § ska tas bort,

dels att det i föreskriften ska införas tre nya paragrafer 1 kap 4a §, 4 kap 20a och 20b §§ samt närmast före 4 kap 20 och 20a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Författningen kommer därför att ha följande lydelse från och med den dag då denna författning träder i kraft.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 kap. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

1 § Ersättningsformer

2 § Definitioner

3-9 §§ Åtagande och utbetalning

4-4a §§ *Vilka grundvillkor finns för beviljande av utbetalning?*

5-7 §§ *Hur får åtaganden kombineras?*

8 § *Hur får anpassning av ett befintligt åtagande göras?*

9 § *Hur får utökning av ett befintligt åtagande göras?*

10 § *Hur får utbetalningar kombineras?*

11 § Kontroll

11 § *Vilka tillägg måste göras i kontrollrapporten?*

12 § Undantag

13-14 §§ Övriga regleringar för stöd för miljövänligt jordbruk

2 kap. BEVARANDE AV ODLINGSLANDSKAPETS BIOLOGISKA MÅNGFALD OCH KULTURMILJÖVÄRDEN

1-17 §§ Bevarande av betesmarker och slätterängar

1-2 §§ *Vad kan man få grundärsättning för?*

3-7 §§ *Vilken skötsel krävs för grundärsättning?*

8-9 §§ *Vilka förbud finns?*

10-11 §§ *Vad kan man få tilläggsärsättning för?*

12-14 §§ *Vilken skötsel krävs för tilläggsärsättning?*

15-16 §§ *Kompletterande åtgärder*
17 § *Vilka villkor kan länsstyrelsen ställa på kompletterande åtgärder?*

18-24 §§ Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet

18-21 §§ *Vad kan man få ersättning för?*
22 § *Vilken skötsel krävs?*
23 § *Vad får länsstyrelsen besluta om?*
24 § *Vilka förbud finns?*

25-37 §§ Bevarande av utrotningshotade husdjursraser

25 § *Vilka raser kan man få ersättning för?*
26-30 §§ *Vilka är kraven för renrasighet?*
31-32 §§ *Anslutning och rapportering till härstamningskontroll*
33 § *Vilka är ålderskraven för får, getter och svin?*
34 § *Hur lång är hållandeperioden för får, getter och svin?*
35 § *Hur får ersättningsberättigande får, getter och svin bytas ut?*
36-37 §§ *Hur beräknas antalet nötkreatur?*

3 kap. ÖPPET OCH VARIERAT ODLINGSLANDSKAP

1-4 §§ *Vilka villkor finns?*
5 § *Hur ska ersättning beräknas för företag med vall inom flera stödområden?*
6-7 §§ *Vilka är kraven på djurhållning och redovisning av djur?*
8 § *Hur får ersättningsberättigande tackor och getter bytas ut?*
9-10 §§ *Hur beräknas antalet nötkreatur?*

4 kap. MILJÖANPASSAT JORDBRUK

1-57 §§ Ekologiska produktionsformer

2-17 §§ – Odling

7 § *Vilka uppgifter ska dokumenteras?*
8 § *Hur ska jordbrukaren göra för att bibehålla eller höja markens bördighet?*
9-12 §§ *Vilka gödsel- och jordförbättringsmedel får användas?*
13 § *Vilka växtskyddsåtgärder får användas?*
14 § *Vilka förökningsmaterial ska användas?*
15-17 §§ *Vilka särskilda villkor finns för frukt- och bärodling?*

18-57 §§ – Djurhållning

18-19 §§ *Vilka djur kan man få ersättning för?*
20 § *Hur redovisas tackor, getter och suggor?*
20a § *Hur lång är hållandeperioden för tackor, getter och suggor?*
20b § *Hur får ersättningsberättigande tackor, getter och suggor bytas ut?*
21-22 §§ *Hur beräknas antalet nötkreatur?*
23 § *Vilken dokumentation ska finnas om djurhållningen?*

- 24-25 §§ *Får man hålla ekologiska och konventionella djur på samma produktionsenhet?*
- 26-27 §§ *Vilka krav ställs på djur som förs in i besättningen?*
- 28-39 §§ *Vilka krav ställs på djurmiljön?*
- 40-44 §§ *Vilket foder ska djuren ha?*
- 45-47 §§ *Hur mycket grovfoder ska djuren ha tillgång till?*
- 48 § *Vilket foder ska kalvar, lamm, killingar och smågrisar ha?*
- 49-51 §§ *Vilka fodertillsatser får användas?*
- 52-55 §§ *Vilka åtgärder ska vidtas om djuren blir sjuka?*
- 56-57 §§ *Vad gäller för fortplantning och operativa ingrepp?*
- 58-69 §§ Åtgärder för minskat kväveläckage**
- 58 § *Vad krävs får att man ska få ersättning?*
- 59-66 §§ – Fånggröda**
- 59-63 §§ *Vilka krav finns på sådd och etablering av fånggröda?*
- 64 § *När får fånggrödan brytas?*
- 65 § *Användning av fånggröda*
- 66 § *Spridning av gödselmedel och kemiska bekämpningsmedel*
- 67-69 §§ – Vårbearbetning**
- 67-68 §§ *Vad kan man få ersättning för?*
- 69 § *Spridning av gödselmedel och kemiska bekämpningsmedel*
- 70-74 §§ Skötsel av våtmarker och småvatten**
- 70 § *Vad kan man få ersättning för?*
- 71-73 §§ *Vilken skötsel krävs?*
- 74 § *Vilka förbud finns?*
- 75-80 §§ Skydds-zoner**
- 75 § *Hur stor ska skydds-zonen vara?*
- 76-77 §§ *Anläggning av skydds-zon*
- 78 § *Spridning av gödselmedel och kemiska bekämpningsmedel*
- 79-80 §§ *Skörd och brytning av skydds-zon*
- 81-85 §§ Miljövänlig odling av bruna bönor**
- 81 § *Vilken mark ingår i åtagandet?*
- 82-84 §§ *Vad gäller för växtskydd och växtnäring?*
- 85 § *Vad gäller för jordbearbetning och bekämpning av ogräs?*
- 86-92 §§ Miljövänlig odling av sockerbetor**
- 86-87 §§ *Vilken mark ingår i åtagandet?*
- 88-91 §§ *Vad gäller för växtskydd och bekämpning av ogräs?*
- 92 § *Hur ska man ta hand om skörderesterna?*
- Bilaga 1** **Kombinationer av nya och gamla miljöstödet**
- Bilaga 2** **Stöd med samma syfte**
- Bilaga 3** **Definitioner av värdefulla landskapselement**
- Bilaga 4** **Skötselåtgärder som krävs för vissa värdefulla landskapselement**
- Bilaga 5** **Gödsel- eller jordförbättringsmedel**
- Bilaga 6** **Produkter för bekämpning av växtskadegörare**

SJVFS 2004:10

Bilaga 7 Byggnader för nötkreatur, får och grisar

Bilaga 8 Foderråvaror

Bilaga 9 Fodertillsatser, vissa ämnen som används i djurfoder (Direktiv 82/471/EEG) samt processtekniska hjälpmedel som används i foder

1 kap. GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Ersättningsformer

1 § Denna författning gäller följande former av ersättning för miljövänligt jordbruk:

1. Bevarande av odlingslandskapets biologiska mångfald och kulturmiljövärden:
  - a. Bevarande av betesmarker och slåtterängar.
  - b. Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet.
  - c. Bevarande av utrotningshotade husdjursraser.
2. Öppet och varierat odlingslandskap.
3. Miljöanpassat jordbruk:
  - a. Ekologiska produktionsformer.
  - b. Åtgärder för minskat kväveläckage.
  - c. Skötsel av våtmarker och småvatten.
  - d. Skydds zoner.
  - e. Miljövänlig odling av bruna bönor.
  - f. Miljövänlig odling av sockerbetor.

Definitioner

2 § I denna författning förstås med

bruksningscentrum: det block eller det närmast belägna blocket där de för jordbruksföretagets drift viktigaste ekonomibyggnaderna är belägna,

ekologiskt odlat foder: foder från egen produktion framställt i enlighet med denna författning eller foder som har godkänts av ett godkänt kontrollorgan,

ekologisk odling: odling som sker i enlighet med denna författning eller odling som godkänts av ett godkänt kontrollorgan,

extensiv djurhållning: produktionssystem som inte är definierade som intensiv djurproduktion och där djurtätheten dels följer av bilaga VII i rådets förordning (EEG) nr 2092/91¹ vad avser betesdjur, dels följer av 1 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:79) om miljöhänsyn i jordbruket, för övriga djur. Det totala antalet djur per hektar får inte vara högre än följande:

kalvar yngre än 1 år	5 djur/hektar,
nötkreatur mellan 1 och 2 år	3,3 djur/hektar,
mjölkkor inklusive utslagskor och sinkor över 2 år	1,6 djur/hektar,
övriga nötkreatur över 2 år inklusive ko med kalv under 6 månader	2 djur/hektar,
tackor med tillhörande lamm samt andra får	13,3 djur/hektar,

¹ EGT L 198, 22.7.1991, s. 1 (Celex 31991R2092).

	<p>getter med tillhörande killingar samt andra getter suggor i produktion slaktsvin värphöns unghöns slaktkycklingar kalkoner, ankor och gäss ston med tillhörande föl under 6 månader och andra hästar</p>	<p>13,3 djur/hektar, 2,2 djur/hektar, 10,5 djur/hektar, 100 djur/hektar, 250 djur/hektar, 470 djur/hektar, 140 djur/hektar, 2 djur/hektar,</p>
<i>fäbodbete:</i>	bete vid av länsstyrelsen godkända fäboddar,	
<i>förna:</i>	dött växtmaterial på marken som fortfarande har kvar sin struktur och ännu inte brutits ner,	
<i>förökningsmaterial:</i>	utsäde eller plantor av ettåriga eller fleråriga växter avsedda för att producera växter eller växtprodukter,	
<i>genbanksintyg:</i>	intyg om identitet och renrasighet utfärdat av för rasen företrädande förening eller av ägare till den genbanksbesättning som djuret tillhör,	
<i>genbanksverksamhet:</i>	en form av husdjurskontroll som är godkänd av Jordbruksverket och som syftar till att säkerställa djurs härstamning och renrasighet,	
<i>genetiskt modifierad organism:</i>	en organism i vilken det genetiska materialet har ändrats på ett sätt som inte inträffar naturligt genom parning eller naturlig rekombination,	
<i>godkänt kontrollorgan:</i>	ett kontrollorgan som utsetts av Jordbruksverket, enligt förordning (1995:702) om EG:s förordning om ekologiskt framställda produkter,	
<i>grovfoder:</i>	hö, halm, ensilage, bete, grönfoder, löv, bark, rotfrukter eller betmassa,	
<i>grässvål:</i>	hävdad markvegetation med sammanhållet rotskikt,	
<i>intensiv djurproduktion:</i>	hållande av fjäderfä i bur eller pälsdjur i bur samt specialiserad produktion av nöt i spaltgolvsboxar och specialiserad slaktsvinsproduktion (undantaget slaktsvinsproduktion i ströbäddsboxar) under förutsättning att nöt- eller slaktsvinsproduktionen inte sker på jordbrukarens egen produktionsenhet och att nöten eller svinen inte är jordbrukarens egna,	
<i>kemiska bekämpningsmedel:</i>	av Kemikalieinspektionen godkända bekämpningsmedel,	
<i>klippande eller skärande redskap:</i>	redskap använda på ett sådant sätt att de ger en distinkt snittyta,	
<i>lövtäktsträd:</i>	träd som är möjliga att använda för lövtäkt och som bär tydliga spår av att under lång tid ha använts för lövtäkt eller som kan ersätta utgående sådana träd inom eller bredvid samma betesmark eller slätteräng,	
<i>officiell husdjurskontroll:</i>	husdjurskontroll godkänd av Jordbruksverket med stöd av lagen (1985:342) om kontroll av husdjur,	

<i>skadlig ansamling av förna:</i>	en ansamling av förna som kan leda till uppluckring av grässvålen eller på annat sätt skada markens natur- och kulturmiljövärden,
<i>skogsbete:</i>	bete inom ett område som huvudsakligen består av skogsbetesmark med ett till övervägande del spontant uppkommet trädbestånd. Trädbeståndet ska ha inslag av gamla träd eller på annat sätt visa på att en lång kontinuitet råder i trädsiktet. Området ska sakna påtagliga indikationer på storskaliga kontinuitetsbrott som t.ex. trakthygge eller på att marken använts som inäga. Områdets markvegetation ska vara betespräglad och innehålla växtarter eller ha en vegetationsstruktur som visar på en långvarig beteshävd,
<i>stödmyndighet:</i>	den myndighet som prövar frågor om stödet i första instans,
<i>tillskottsutfodring:</i>	sådan utfodring eller sådan fällindelning som kan leda till att skadlig tillförsel av växtnäring sker till ersättningsberättigande areal,
<i>träd och buskar av igenväxningskaraktär:</i>	träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag och som kan skada natur- eller kulturmiljövärden eller den foderproducerande markvegetationen. Hit räknas inte sådana träd och buskar som behövs som skydd för betesdjur i betesmarker eller slåtterängar eller som behövs för att ersätta träd och buskar som haft betydelse för äldre markanvändning,
<i>vall:</i>	en gröda på åkermark som består av vallgräs eller vallbaljväxter eller en blandning av vallgräs och vallbaljväxter,
<i>vallbrott:</i>	mekanisk bearbetning eller kemisk bekämpning som leder till att vallens återväxtnöjligheter upphör,
<i>växtskadegörare:</i>	virus, bakterie, svamp, nematod, insekt, kvalster, mykoplasma och annan organism ur växt- eller djurriket som kan förorsaka sjukdom eller annan skada på växt eller växtodling,
<i>åtagandecentrum: åtagandeenhet:</i>	plats för gårdsbebyggelse, exempelvis brukningscentrum, all åkermark som naturligt hör till åtagandecentrum och som länsstyrelsen fastställer som åtagandeenhet, samt
<i>äldre markanvändning:</i>	hävd som i allt väsentligt motsvarar den som tillämpades före jordbrukets storskaliga mekanisering och introduktionen av handelsgödsel efter andra världskriget. (SJVFS 2004:10)

Åtagande och utbetalning

3 § Stödperioden för ett åtagande börjar löpa den 1 januari det år ansökan om åtagandet avser.

Vilka grundvillkor finns för beviljande av utbetalning?

4 § För att beviljas utbetalning av miljöersättning måste en jordbrukare respektera god jordbrukarsed. Detta innebär att jordbrukaren, i sin jordbruksverksamhet på brukningsenheten, under stödperioden ska respektera bestämmelserna om

1. lagringskapacitet för gödsel,
2. begränsning av antalet djur i ett jordbruk,
3. spridning av gödsel,
4. höst- och vinterbevuxen mark,
5. kunskapskrav för kemiska bekämpningsmedel, samt
6. försiktighetsåtgärder vid spridning av kemiska bekämpningsmedel.

Dessa regler finns i 5-11 §§ förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket, 1-13 §§ Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1999:79) om miljöhänsyn i jordbruket, 12-15 §§ och 17-24 §§ förordningen (1998:947) om bekämpningsmedel och i 4-6 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter (SNFS 1997:2) om spridning av bekämpningsmedel.

Den som ansöker om utbetalning av miljöersättning ska på ansökningsblanketten intyga att god jordbrukarsed respekteras. (*SJVFS 2004:10*)

4a § Överträdelse av de bestämmelser som anges i 4 § första stycket ska leda till avdrag på utbetalning av miljöersättning. Med en överträdelse avses att sökanden på grund av brister eller liknande meddelats ett föreläggande eller en miljöstraffavgift av en tillsynsmyndighet eller att sökanden bryter mot ett förbud som meddelats av en tillsynsmyndighet. Om överträdelse konstateras avseende:

1. En av punkterna 1–6 ska ersättningsbeloppet minska med 10 %.
2. Två av punkterna ska ersättningsbeloppet minska med 25 %.
3. Tre av punkterna ska ersättningsbeloppet minska med 50 %.
4. Fler än tre av punkterna ska inget ersättningsbelopp beviljas.

Om det finns särskilda skäl kan ett lägre avdrag än ovan göras. (*SJVFS 2004:10*)

Hur får åtaganden kombineras?

5 § En jordbrukare får endast ha ett åtagande inom en och samma ersättningsform.

Åtaganden i enlighet med denna författning får inom samma företag kombineras med åtaganden beslutade med stöd av förordningen (SJVFS 1995:133) om miljöstödet eller förordningen (1997:1336) om miljöstödet, i den utsträckning som framgår av bilaga 1.

6 § Ett åtagande som beslutats med stöd av förordningen (1997:1336) om miljöstödet får avslutas före stödperiodens utgång om det ersätts med ett åtagande inom en ersättningsform med samma syfte inom ramen för LBU-förordningen. Ersättningsformer med samma syfte anges i bilaga 2.

Ett åtagande som ersätter ett annat, med stöd av denna paragraf, behöver inte till omfattningen vara identiskt med det åtagande som ersätts.

7 § I de fall ett åtagande som ersätter ett annat, med stöd av 6 §, inte fullföljs under de två första stödåren ska beslut om återbetalning även omfatta det ersatta åtagandet som avslutades i förtid.

Hur får anpassning av ett befintligt åtagande göras?

8 § Om stödmyndigheten vid kontroll eller på annat sätt fastställer att ett åtagandes omfattning skiljer sig från den omfattning sökanden angivit i sin ansökan om åtagande, får stödmyndigheten anpassa åtagandets omfattning till de av stödmyndigheten fastställda uppgifterna. I de fall stödmyndigheten fastställer en större omfattning än den omfattning sökanden angivit i sin ansökan om åtagande får stödmyndigheten anpassa åtagandet först efter överenskommelse med sökanden.

Hur får utökning av ett befintligt åtagande göras?

9 § Under stödperioden får åtagandet utökas till att omfatta ytterligare arealer, djurenheter eller andra ersättningsgrundande enheter för den återstående delen av stödperioden. Utökningen måste vara till uppenbar fördel för det ifrågavarande åtagandet. Omfattningen av utökningen måste även kunna motiveras med hänsyn till

1. åtagandets karaktär,
2. den återstående periodens längd, samt
3. utökningens storlek som ska vara betydligt mindre än det ursprungliga åtagandet.

Utökning av ett åtagande får också göras genom att ersätta jordbrukarens ursprungliga åtagande med ett nytt åtagande för hela den berörda arealen, djurenheterna eller de andra ersättningsgrundande enheterna på villkor som är minst lika stränga som för det ursprungliga åtagandet.

Hur får utbetalningar kombineras?

10 § Utbetalning av ersättning enligt denna författning får kombineras med utbetalning enligt förordningen (SJVFS 1995:133) om miljöstöd eller förordningen (1997:1336) om miljöstöd i den utsträckning som framgår av bilaga 1. (SJVFS 2004:10)

Kontroll

Vilka tillägg måste göras i kontrollrapporten?

11 § För varje kontrollbesök ska den rapport som avses i artikel 20 IAKS-förordningen även innehålla

1. de landskapselement, tilläggsersättning eller kompletterande åtgärder som åtagandet omfattar, samt
2. vilka skötselvillkor och andra villkor som kontrollerats och resultatet av kontrollerna.

Undantag

12 § Om det finns särskilda skäl kan Jordbruksverket medge undantag från bestämmelserna i detta kapitel.

Övriga regleringar för stöd för miljövänligt jordbruk

13 § Grundläggande bestämmelser om stöd för miljövänligt jordbruk finns i

1. rådets förordning (EG) nr 1257/1999 av den 17 maj 1999 om stöd från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) till utveckling av landsbygden och om ändring och upphävande av vissa förordningar²,

2. kommissionens förordning (EG) nr 445/2002 av den 26 februari 2002 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1257/1999 om stöd från Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) till utveckling av landsbygden³,

3. lagen (1994:1708) om EG:s förordningar om strukturstöd och om stöd till utveckling av landsbygden,

4. förordningen (2000:577) om stöd för miljö- och landsbygdsutvecklingsåtgärder (LBU-förordningen),

5. rådets förordning (EEG) nr 3508/92 av den 27 november 1992 om ett integrerat system för administration och kontroll av vissa stödsystem inom gemenskapen⁴, samt

6. kommissionens förordning (EG) nr 2419/2001 av den 11 december 2001 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för det integrerade administrations- och kontrollsystem för vissa av gemenskapens stödordningar som infördes genom rådets förordning (EEG) nr 3508/92⁵ (IAKS-förordningen).

14 § I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:93) om ansökan om vissa jordbrukarstöd och anmälan av foderareal, finns bl.a. bestämmelser om

1. ansökan om åtagande,
2. ansökan om utbetalning,
3. sista sådatum,
4. ansökan om att ändra ett åtagande under pågående stödperiod,
5. ansökan om utökning av ett befintligt åtagande, och
6. anmälan om övertagande.

---

² EGT L 160, 26.6.1999, s. 80 (Celex 31999R1257).

³ EGT L 74, 15.3.2002, s. 1 (Celex 32002R0445).

⁴ EGT L 355, 5.12.1992, s. 1 (Celex 31992R3508).

⁵ EGT L 327, 12.12.2001, s. 11 (Celex 32001R2419).

2 kap. BEVARANDE AV ODLINGSLANDSKAPETS BIOLOGISKA MÅNGFALD OCH KULTURMILJÖVÄRDEN

Bevarande av betesmarker och slätterängar

Vad kan man få grundersättning för?

1 § Grundersättning lämnas för åtgärder som bevarar och förstärker hävdberoende natur- och kulturmiljövärden i betesmarker, slätterängar, fåbodbeten, skogsbeten samt alvarbete på Öland och Gotland. Åtgärderna ska utföras på samma mark under hela stödperioden.

2 § För fåbodbeten, skogsbeten samt alvarbete med alvarplan fastställer länsstyrelsen den areal som ska omfattas av åtagandet. Vid fastställande av arealen för fåbodbeten ska länsstyrelsen ta hänsyn till antal djur, djurslag, fåbodens läge och andra uppgifter som har betydelse för åtagandet.

Vilken skötsel krävs för grundersättning?

3 § Träd och buskar av igenväxningskaraktär ska ha tagits bort före första stödårets slut och därefter hållas borta under hela stödperioden.

Marken ska årligen skötas så att ingen skadlig ansamling av förna kan ske.

För betesmarker gäller utöver vad som sägs i första och andra stycket att marken årligen ska betas av. Ett enstaka år får dock avbetningen ersättas med slätter.

För slätterängar gäller utöver vad som sägs i första och andra stycket att markvegetationen årligen ska slås av och föras bort. Vid slätter får endast klippande eller skärande redskap användas. Vid behov ska ängen städas årligen.

4 § För bete vid fåboddar gäller att marken årligen ska skötas med ett betestryck av minst en sjundedels djurenhet per hektar. Djur, som räknats om till djurenheter, ska vistas vid fåbod eller fåboddar som ingår i jordbrukarens åtagande under hela betes-säsongen.

5 § För alvarbete på Öland och Gotland får länsstyrelsen besluta om annan tidpunkt för när träd och buskar av igenväxningskaraktär ska ha tagits bort än vad som framgår av 3 § första stycket. Sådana träd och buskar ska dock ha tagits bort senast före fjärde stödårets slut.

6 § För alvarbete på Öland och Gotland och fåbodbete får länsstyrelsen vid behov föreskriva om ytterligare villkor enligt 12 §.

7 § Om länsstyrelsen har godkänt sambete är varje jordbrukare ansvarig, i proportion till sin andel av den totala arealen, för att villkoren i 3–6 och 8–9 §§ uppfylls.

Vilka förbud finns?

8 § På den mark för vilken ersättning lämnas för bevarande av betesmarker och slätterängar gäller förbud mot

1. spridning av kemiska bekämpningsmedel,
2. gödsling,
3. kalkning,
4. konstbevattning,
5. täkt av sten eller jord, samt
6. andra åtgärder som kan skada natur- och kulturmiljövärden.

Länsstyrelsen får, med hänsyn till äldre markanvändning, medge undantag från förbud enligt första stycket 2–4.

9 § Om det finns risk att fornlämningar skadas får länsstyrelsen vid behov besluta om

1. förbud mot hästbete, eller
2. förbud mot bete vintertid.

Vad kan man få tilläggsersättning för?

10 § Om behov av särskild natur- eller kulturmiljöanpassad skötsel föreligger kan, utöver grundersättning, tilläggsersättning lämnas för skötsel av beständigt och tydligt avgränsade betesmarker och slätterängar med höga biologiska eller kulturhistoriska värden. Länsstyrelsen bestämmer vilka marker som berättigar till tilläggsersättning och fastställer areal för grund- och tilläggsersättning för dessa marker. Markernas avgränsningar samt skötselvillkor enligt 12 § ska framgå av en av länsstyrelsen fastställd åtgärdsplan.

För alvarbete på Öland och Gotland, fåbod- och skogsbete utgår inte tilläggsersättning.

11 § För att betesmarker och slätterängar ska kvalificera för tilläggsersättning ska följande förutsättningar vara uppfyllda

1. marken får endast i liten grad vara påverkad av gödsling eller andra produktionshöjande åtgärder,
2. marken ska innehålla vegetationstyper, växt- eller djurarter som visar på långvarig slätter- eller beteshävd eller höga kulturhistoriska värden som kräver särskild skötsel, samt
3. särskild skötsel enligt 12 § krävs.

Vilken skötsel krävs för tilläggsersättning?

12 § Särskilda skötselvillkor för tilläggsersättning får beslutas av länsstyrelsen beträffande

1. förbud mot tillskottsutfodring av betesdjur,
2. när på året bete eller slätter ska företas,
3. reglering av bete med vissa djurslag,
4. vilket utseende vegetationen, inklusive träd och buskar, ska ha vid vegetationsperiodens slut, samt
5. skötsel och underhåll av kulturhistoriskt värdefulla landskapselement.

13 § Om såväl grund- som tilläggsersättning utgår för en areal ska ett avdrag för villkorsfel påverka hela den sammanlagda ersättning som lämnas för arealen.

14 § Om länsstyrelsen har godkänt sambete är varje jordbrukare ansvarig, i proportion till sin andel av den totala arealen, för att villkoren i 12–13 och 15–17 §§ uppfylls.

Kompletterande åtgärder

15 § Kompletterande åtgärder som lieslåtter, efterbete och lövtäkt kan beviljas för betesmarker och slåtterängar med tilläggsersättning för att bevara och förstärka natur- och kulturmiljövärden som är beroende av kompletterande åtgärder enligt 17 §.

16 § Ersättningen för lövtäkt är 100 kr/träd, dock max 500 kr/ha.

Vilka villkor kan länsstyrelsen ställa på kompletterande åtgärder?

17 § Villkor för kompletterande åtgärder får beslutas av länsstyrelsen beträffande

1. vilka träd som ska användas som lövtäktsträd och formerna för lövtäkten,
2. ersättande av maskinell slåtter med manuella metoder på slåtterängar, samt
3. om och när efterbete på slåtterängar ska ske.

Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet

Vad kan man få ersättning för?

18 § Ersättning lämnas för skötsel av alla värdefulla landskapselement på eller i anslutning till åkermark inom en åtagandeenhet.

För att ett landskapselement ska anses ligga i anslutning till åkermark ska det ha gemensam ren med åkern. Ett landskapselement som ligger omgivet av ett annat ägoslag anses inte ligga i anslutning till åkermark.

19 § Ersättningsberättigande landskapselement definieras i bilaga 3.

20 § Jordbrukaren kan inte få betalt för skötsel av landskapselement på eller i anslutning till skiften med energiskog, julgransodling eller annan liknande vedartad gröda.

21 § Ersättning lämnas endast om landskapselementens sammanlagda ersättningsnivå uppgår till minst 3 000 kronor inom en åtagandeenhet.

Vilken skötsel krävs?

22 § Landskapselement inom en åtagandeenhet ska skötas enligt följande

1. träd och buskar av igenväxningskaraktär får inte finnas på landskapselement eller dess renar,
2. anlagda landskapselement ska underhållas på det sätt som anges i bilaga 4, samt
3. upplag och avfall, exempelvis gammalt foder eller uttjänt virke, skrot och rensningsmassor, ska forslas bort från landskapselement och dess renar.

Vad får länsstyrelsen besluta om?

23 § Länsstyrelsen får besluta om

1. tider och former för bete,
2. särskilda skötselvillkor för landskapselement bestående av träd, samt
3. att undanta enstaka landskapselement eller del av landskapselement från åtagandet i de fall skötsel enligt 22 § kan skada en utrotningshotad art enligt aktuell rödlista. Detsamma gäller om utebliven skötsel bättre skulle kunna bevara landskapselementets natur- eller kulturvärde.

Vilka förbud finns?

24 § På åkermark inom en åtagandeenhet är det inte tillåtet att

1. bedriva sten- eller jordtäkt eller annan liknande verksamhet,
2. tippa sten eller massor på landskapselement eller dess renar, eller
3. ta marken ur produktion av andra skäl än miljöskäl.

Bevarande av utrotningshotade husdjursraser

Vilka raser kan man få ersättning för?

25 § Följande raser berättigar till ersättning:

Nötkreatur:	Fjällko Rödkulla Allmogeko (väneko, ringamålako, bohuskulla)
Får:	Gutefår Ryafår Svenskt finullsfår Allmogefår (skogsfår, dala pälsfår, roslagsfår)
Getter:	Svensk lantrasget Allmogeget (göingeget, jämtget)
Svin:	Linderödssvin

Åtagande kan endast godkännas om djurens sammanlagda ersättningsnivå uppgår till minst 1 000 kr. (SJVFS 2003:16)

Vilka är kraven för renrasighet?

26 § Med renrasiga fjällkor och rödkullor menas djur vars far och morfar till minst 87,5 procent tillhör rasen i fråga och vars mor till minst 70 procent tillhör rasen i fråga.

Till renrasiga fjällkor och rödkullor räknas också djur vars far till minst 87,5 procent tillhör rasen i fråga och vars mor berättigat till miljöstödd för utrotningshotade husdjursraser 1995-2000.

27 § Med renrasiga gutefår, ryafår och svenskt finullsfår menas djur vars far och mor till minst 93,75 procent tillhör rasen i fråga.

28 § Renrasighet ska styrkas med härstamningsuppgifter som är grundade på officiell husdjurskontroll eller med genbanksintyg.

29 § Djur som har berättigat till miljöstödd för utrotningshotade husdjursraser 1995-2000 berättigar även fortsättningsvis till ersättning.

30 § Hondjur får endast betäckas eller semineras med renrasiga handjur av samma ras.

Anslutning och rapportering till härstamningskontroll

31 § Besättningar med allmogekor, allmogegetter och linderödssvin ska under hela stödperioden vara anslutna till genbanksverksamhet. Övriga besättningar med djur ska under hela stödperioden vara anslutna till officiell husdjurskontroll med avseende på härstamningskontroll.

Sökanden ska rapportera in djurens fullständiga härstamning och följa de regler som gäller för årlig rapportering till respektive genbanksverksamhet eller officiell husdjurskontroll.

32 § Alla djur ska vara individmärkta.

Vilka är ålderskraven för får, getter och svin?

33 § Får och getter ska ha satts in i avel för att berättiga till ersättning. Svin ska vara minst sex månader gamla för att berättiga till ersättning.

Hur lång är hållandeperioden för får, getter och svin?

34 § Hållandeperioden för får, getter och svin är två månader. Det innebär att sökanden i minst två månader ska hålla minst det antal djurenheter som anges i ansökan om utbetalning. Hållandeperioden börjar dagen efter det att ansökan om utbetalning kommit in till Jordbruksverket.

Hur får ersättningsberättigande får, getter och svin bytas ut?

35 § Får, getter och svin som angivits i ansökan om utbetalning får, under hållandeperioden, bytas ut mot andra ersättningsberättigande får, getter eller svin. Bytet ska göras inom 20 dagar från det att de utbytta djuren togs från jordbruksföretaget. Antalet djurenheter får genom bytet inte minskas jämfört med det i ansökan angivna antalet. (SJVFS 2004:10)

Hur beräknas antalet nötkreatur?

36 § Uppgifter om nötkreatur som ska utgöra underlag för beräkning av antalet djurenheter hämtas ur det centrala nötkreatursregistret (CDB). Underlaget för utbetalning av ersättning begränsas dock till att endast omfatta de djur som jordbrukaren har redovisat i sin ansökan.

Räkningsperioden är 1 september året som föregår ansökningsåret till och med den 31 augusti ansökningsåret.

37 § Endast de nötkreatur som finns redovisade på jordbrukarens produktionsplats och är anmälda till CDB senast vid den tidpunkt då underlag för beräkning hämtas ur CDB kan tillgodoräknas jordbrukaren.

Ett djur får endast tillgodogöras en jordbrukare vid ett och samma räknings-tillfälle. Den dag ett djur rapporteras ut från en produktionsplats anses djuret tillhöra produktionsplatsen.

Om särskilda skäl föreligger får stödmyndigheten medge att ett djur som inte är anmält till CDB får räknas under förutsättning att det inte beror på jordbrukaren att djuret inte är anmält till CDB.

3 kap. ÖPPET OCH VARIERAT ODLINGSLANDSKAP

Vilka villkor finns?

1 § All den vallareal som odlas på jordbruksföretaget inom stödområde 1–5 och på öar utan fast landförbindelse med undantag av Ven ska skötas enligt stödreglerna.

2 § Vallen ska ligga obruten minst två vintrar i följd. Vallen får brytas tidigast efter det att villkoret enligt 3 § är uppfyllt minst två år i följd.

3 § Vallen ska årligen betas eller slås. Skörden ska föras bort.

4 § Inom vallen är det inte tillåtet att sprida kemiska bekämpningsmedel.

Hur ska ersättning beräknas för företag med vall inom flera stödområden?

5 § För företag med vall inom mer än ett stödområde, enligt bilaga 2 till LBU-förordningen, beräknas ersättningen proportionellt efter det område inom vilket vallarealen är belägen.

För företag med vall inom flera av stödområdena 1, 2 a, 2 b och 3 lämnas inte ersättning för större areal än högst det antal hektar vall per djurenhet för vilken ersättning kan lämnas i det stödområde där företagets brukningscentrum är beläget.

För företag med vall inom stödområde 1–3 och vars brukningscentrum är beläget utanför område 1–3 lämnas ersättning för vall inom stödområde 1–3 oberoende av djurinnehav och med det stödbelopp per hektar som gäller för stödområde 4.

För företag med vall inom både stödområde 3 och 4 och vars brukningscentrum är beläget inom område 3 tillämpas, i fråga om stödbeloppets nivå och krav på innehav av djur, de bestämmelser som gäller för område 3.

Vilka är kraven på djurhållning och redovisning av djur?

6 § En sökande, med vall inom stödområde 1–3, ska redovisa de tackor och getter, som utgör underlag för utbetalning av ersättning. Minst det antal djur som anges i redovisningen ska hållas av sökanden under en period av minst två månader räknat från dagen efter det att ansökan om utbetalning kommit in till länsstyrelsen.

7 § Med tackor och getter avses de hondjur som har satts in i avel eller är äldre än ett år. Villkoren ska ha uppfyllts under hållandeperioden för ansökningsåret.

Hur får ersättningsberättigande tackor och getter bytas ut?

8 § Tackor och getter som angivits i ansökan om utbetalning får, under hållandeperioden, bytas ut mot andra ersättningsberättigande tackor eller getter. Bytet ska göras inom 20 dagar från det att de utbytta djuren togs från jordbruksföretaget. Antalet djurenheter får genom bytet inte minskas jämfört med det i ansökan angivna antalet. (SJVFS 2004:10)

| *Hur beräknas antalet nötkreatur?*

9 § Uppgifter om nötkreatur som ska utgöra underlag för beräkning av antalet djurenheter hämtas ur det centrala nötkreatursregistret (CDB). Det beräknade antalet djurenheter ska utgöra underlag för utbetalning av ersättning.

Räkningsperioden är 1 september året som föregår ansökningsåret till och med den 31 augusti ansökningsåret.

10 § För att uppgifterna i CDB ska kunna utgöra underlag för beräkning av antalet djurenheter ska jordbrukaren redovisa produktionsplatsnummer i SAM-blanketten. Endast de nötkreatur som finns redovisade på jordbrukarens produktionsplats och är anmälda till CDB senast vid den tidpunkt då underlag för beräkning hämtas ur CDB kan tillgodoräknas jordbrukaren.

Ett djur får endast tillgodogöras en jordbrukare vid ett och samma räkningstillfälle. Den dag ett djur rapporteras ut från en produktionsplats anses djuret tillhöra produktionsplatsen.

Om särskilda skäl föreligger får stödmyndigheten medge att ett djur som inte är anmält till CDB får räknas under förutsättning att det inte beror på jordbrukaren att djuret inte är anmält till CDB.

4 kap. MILJÖANPASSAT JORDBRUK

Ekologiska produktionsformer

1 § Genetiskt modifierade organismer eller produkter som härletts ur sådana organismer får inte användas, med undantag av veterinärmedicinska läkemedel.

– Odling

2 § Ersättning för ekologiska produktionsformer får inte lämnas för mark för vilken jordbrukaren får ersättning för skyddszon eller miljövänlig odling av bruna bönor.

3 § Vid tillämpningen av artikel 32.1 i IAKS-förordningen ska beräkningen göras i proportion till respektive gröda för vilken samma stödbelopp lämnas.

4 § De jordbruksskiften som odlas i enlighet med denna ersättningsform ska vara klart avskilda från mark som inte odlas ekologiskt.

5 § Den ekologiska odlingen ska finnas på samma mark under hela stödperioden.

6 § Om potatis eller grönsaker odlas på ett skifte kan ersättning lämnas även för vändtegar som hör till skiftet. Med vändteg avses del av jordbruksskifte som inte odlas och vars bredd uppgår till högst 10 meter räknat från jordbruksskiftets odlade kant.

Vilka uppgifter ska dokumenteras?

7 § Vid kontroll ska jordbrukaren kunna lämna uppgifter om följande

1. växtföljder för den mark som odlas i enlighet med denna ersättningsform,
2. ursprung, behandling samt datum för sådd eller plantering för förökningsmaterial,
3. ursprung, mängd samt datum för spridning för tillförda gödsel- och jordförbättringsmedel,
4. ursprung, mängd samt datum för spridning för tillförda bekämpningsmedel, samt
5. andra växtskyddsåtgärder som vidtagits i odlingen.

Hur ska jordbrukaren göra för att bibehålla eller höja markens bördighet?

8 § Markens bördighet och biologiska aktivitet ska bibehållas eller höjas genom att en eller flera av följande åtgärder vidtas med sikte på god skörd

1. odling i lämplig växtföljd,
2. odling av baljväxtriaka vallar,
3. odling av ettåriga grüngödslingsgrödor,
4. odling av växter med djupt rotsystem,
5. nedbrukning av organiskt material från jordbruksföretag som odlar enligt reglerna för ekologisk odling, samt
6. tillförsel av gödsel eller biprodukter från ekologiskt hållna djur.

Vilka gödsel- och jordförbättringsmedel får användas?

9 § I den mån näringstillförsel enligt 8 § inte är tillräcklig för att hålla växterna i växtföljden friska och produktionsdugliga, eller hålla marken i god kondition, får de gödsel- eller jordförbättringsmedel som anges i bilaga 5 användas, dock endast på de villkor som där anges.

10 § Vissa gödsel- och jordförbättringsmedel som anges i bilaga 5 får endast användas efter förhandsprövning enligt följande:

1. Jordbrukare som inte är anslutna till ett godkänt kontrollorgan ska lämna in en ansökan till länsstyrelsen på en av Jordbruksverket fastställd blankett.
2. För jordbrukare som är anslutna till ett godkänt kontrollorgan ska kontrollorganet avgöra behovet.

11 § För att stimulera komposteringsprocessen får produkter som innehåller mikroorganismer eller växter användas.

Biodynamiska preparat framställda av stensmjöl, stallgödsel eller växter får användas för de ändamål som omfattas av första stycket och 8–9 §§.

12 § För att förbättra markens bördighet och biologiska aktivitet får preparat av mikroorganismer som är godkända för ändamålet användas. Jordbrukaren ska få behovet av att vidta denna åtgärd konstaterat enligt förfarandet i 10 §.

Vilka växtskyddsåtgärder får användas?

13 § För att förebygga skadlig inverkan i odlingen av växtskadegörare, sjukdomar och ogräs får en eller flera av följande åtgärder vidtas

1. val av lämpliga arter och sorter,
2. odling i lämplig växtföljd,
3. mekanisk bearbetning,
4. flamning och ångning,
5. utsättning och gynnande av växtskadegörarnas naturliga fiender eller antagonister, samt
6. användning av fällor och fångstanordningar.

I den mån växtskyddsåtgärderna enligt första stycket inte är tillräckliga för att hålla växterna i växtföljden friska och produktionsdugliga får de produkter som anges i bilaga 6 användas, dock endast på de villkor som där anges.

Vilket förökningsmaterial ska användas?

14 § Förökningsmaterial ska vara ekologiskt odlat. Detta innebär att förökningsmaterial av

1. ettåriga grödor ska härstamma från växtmaterial som odlats ekologiskt i åtminstone en generation, samt
2. fleråriga grödor ska härstamma från växtmaterial som odlats ekologiskt i åtminstone två odlingsår.

I de fall ekologiskt odlat förökningsmaterial inte finns att tillgå kan Jordbruksverket ge dispens från nämnda krav.

I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1996:47) om godkännande av utsäde och vegetativt förökningsmaterial för framställning av ekologiska jordbruksprodukter regleras för vilka växter ekologiskt odlat förökningsmaterial inte behöver användas.

Vilka särskilda villkor finns för frukt- och bärodling?

15 § För att en fruktodling ska vara ersättningsberättigande ska den ha minst 400 träd per hektar äpple (*Malus spp.*), päron (*Pyrus spp.*), plommon eller körsbär (*Prunus spp.*).

16 § För att en bärodling ska vara ersättningsberättigande, ska den ha minst

1. 30 000 plantor per hektar smultron (*Fragaria vesca*) eller lingon (*Vaccinium vitis idaea*),

2. 20 000 plantor per hektar jordgubbar (*Fragaria ananassa*) eller åkerbär (*Rubus arctica*),

3. 2 000 plantor per hektar hallon, björnbär eller björnbärskorsningar (*Rubus spp.*),

4. 1 200 plantor per hektar havtorn (*Hippophae rhamnoides*),

5. 1 500 plantor per hektar vinbär (*Ribes spp.*), krusbär (*Ribes uva-crispa*), blåbär (*Vaccinium spp.*), nypon (*Rosa spp.*), aronia (*Aronia spp.*) eller vindruvor (*Vitis ssp.*),

6. 600 plantor per hektar fläder (*Sambucus nigra*). (SJVFS 2004:10)

17 § Frukt- och bärodling ska skötas med sikte på god skörd. Fruktträd ska beskäras årligen, om de är av sådan sort att detta krävs. Jordbrukaren ska vid kontroll kunna visa på dokumentation av de åtgärder som vidtagits i odlingen.

– Djurhållning

Vilka djur kan man få ersättning för?

18 § Ersättning för ekologisk djurhållning beviljas endast för den areal som beviljas ersättning för ekologisk odling.

19 § Djuren måste hållas ekologiskt senast från och med den 1 juli det första året i stödperioden. Orsak och tidpunkt för senarelagd ekologisk djurhållning ska antecknas i stalljournalen. (SJVFS 2004:10)

Hur redovisas tackor, getter och suggor?

20 § Sökanden ska redovisa det antal tackor, getter och suggor som ansökan om utbetalning avser. Med tackor och getter menas hondjur som har satts in i avel eller är äldre än ett år. (SJVFS 2004:10)

Hur lång är hållandeperioden för tackor, getter och suggor?

20a § Minst det antal djur, omräknat till antal hektar vall och grönfoder, som anges i ansökan om utbetalning ska hållas ekologiskt under det stödår ansökan om utbetalning gäller. (SJVFS 2004:10)

Hur får ersättningsberättigande tackor, getter och suggor bytas ut?

20b § Tackor, getter och suggor som angivits i ansökan om utbetalning får, under hållandeperioden, bytas ut mot andra ersättningsberättigande tackor, getter eller suggor. Bytet ska göras inom 20 dagar från det att de utbytta djuren togs från jordbruksföretaget. Antalet djurenheter får genom bytet inte minskas jämfört med det i ansökan angivna antalet. (SJVFS 2004:10)

Hur beräknas antalet nötkreatur?

21 § Uppgifter om nötkreatur som ska utgöra underlag för beräkning av antalet djurenheter hämtas ur det centrala nötkreatursregistret (CDB). Det beräknade antalet djurenheter ska utgöra underlag för utbetalning av ersättning.

Räkningsperioden är 1 september året som föregår ansökningsåret till och med den 31 augusti ansökningsåret. För första året i stödperioden gäller dock att räkningsperioden är 1 januari ansökningsåret till och med den 31 augusti samma år.

22 § För att uppgifterna i CDB ska kunna utgöra underlag för beräkning av antalet djurenheter ska jordbrukaren redovisa produktionsplatsnummer i SAM-blanketten. Endast de nötkreatur som finns redovisade på jordbrukarens produktionsplats och är anmälda till CDB senast vid den tidpunkt då underlag för beräkning hämtas ur CDB kan tillgodoräknas jordbrukaren.

Ett djur får endast tillgodoräknas en jordbrukare vid ett och samma räkningsfall. Den dag ett djur rapporteras ut från en produktionsplats anses djuret tillhöra produktionsplatsen.

Om särskilda skäl föreligger får stödmyndigheten medge att ett djur som inte är anmält till CDB får räknas under förutsättning att det inte beror på jordbrukaren att djuret inte är anmält till CDB.

Vilken dokumentation ska finnas om djurhållningen?

23 § Vid kontroll ska följande dokumenterade uppgifter finnas tillgängliga:

1. Omfattningen av idisslars utevistelse, d.v.s. datum för den förlängda utevistelseperiodens start och slut samt datum för betesperiodens start och slut.

2. Uppgifter om fodrets ursprung och om fodret innehåller syntetiska vitaminer.

3. Foderstat för samtliga grupper av djur.

4. Uppgift om inköpta djur är uppfödda enligt ekologiska produktionsmetoder.

5. Hälsojournal enligt 55 §. (SJVFS 2003:44)

Får man hålla ekologiska och konventionella djur på samma produktionsenhet?

24 § Alla djur inom respektive djurslag på produktionsenheten ska skötas enligt de regler som anges i denna författning.

25 § Undantag från 24 § ges för svin om följande förutsättningar är uppfyllda:

1. De ekologiskt och de konventionellt hållna svinen vistas inte tillsammans. Undantag gäller om de ekologiskt hållna svinen är lätt åtskiljbara från de konventionellt hållna svinen och samtliga svin utfodras i enlighet med denna författning.

2. Utrymmen för förvaring av foder är tydligt skilda åt.

3. Det finns en noggrann dokumentation om svinen och foderhanteringen.

Vilka krav ställs på djur som förs in i besättningen?

26 § Djur som förs in i besättningen under stödperioden ska komma från produktionsenheter

1. som följer de bestämmelser för olika typer av ekologisk animalieproduktion som fastställs i denna författning, eller

2. som har godkänts för ekologisk produktion av ett godkänt kontrollorgan.

27 § Undantag från 26 § kan göras i följande fall:

1. Om lämpliga ekologiskt uppfödda djur inte finns tillgängliga får icke-ekologiskt uppfödda djur köpas in i begränsad omfattning för avel som ett komplement till en naturlig ökning och för förnyelse av besättningen.

2. Vid hög dödlighet bland djuren, orsakad av omständigheter som har att göra med djurens hälsa, med olyckshändelser eller med katastrofer, får besättningen förnyas eller ges en ny sammansättning med icke-ekologiskt uppfödda djur när lämpliga djur inte finns tillgängliga.

Vilka krav ställs på djurmiljön?

28 § Djur får inte hållas bundna. När det är berättigat för djurens säkerhet får enskilda djur hållas bundna under en begränsad tidsperiod. Som ett undantag får nötkreatur i byggnader uppförda innan den 24 augusti 2000 hållas bundna under förutsättning att de får tillgång till regelbunden rastning.

Vid nybyggnad eller omfattande till- eller ombyggnad ska lösningar väljas som garanterar daglig rastning.

29 § Med regelbunden rastning avses daglig utevistelse under en maximalt utsträckt tid före och efter betesperioden. Vid rastning utomhus ska hänsyn tas till om detta är lämpligt med hänsyn till djurens välbefinnande och markens tillstånd.

30 § Alla djur ska ha tillgång till bete och kunna använda detta när djurens välbefinnande och markens tillstånd tillåter detta. För tjurar över ett år medges undantag om dessa hålls i rastgård utomhus.

Ungtjurar, som är anmälda till slakt, får hållas inne fram till slaktdatum dock längst till den 15 juni i Götaland och till den 1 juli i Svealand och Norrland. Länsstyrelsen kan medge undantag från dessa datum om slaktköerna är långa.

SJVFS 2004:10

31 § Moderdjur ska ges möjlighet till avskildhet vid förlossning.

32 § Suggor ska ges möjlighet att böka. För bökning kan olika material användas. Under den varma årstiden ska svinen ha tillgång till gyttejbad eller annan vattensvalka.

33 § Suggor ska hållas gruppvis. Detta gäller inte i sista stadiet av dräktigheten och under digivningsperioden.

34 § Avvänjning av smågrisar får inte ske tidigare än vid 40 dagars ålder.

35 § Kalvar, lamm och killingar ska ges möjlighet att dia under åtminstone hela råmjölkperioden.

36 § Kalvar får inte hållas enskilt i boxar när de är äldre än en vecka. I undantagsfall kan kalv hållas ensam. Boxen måste då vara avsedd för minst två kalvar.

37 § Djuren ska ha en bekväm, ren och torr ligg- och viloplats, som ska bestå av helt golv utan spalt. Liggplatsen ska vara väl strödd. Ströet ska bestå av halm eller annat lämpligt naturmaterial. Ströet får förbättras eller berikas med de mineralprodukter som är tillåtna som gödselmedel i jordbruk med ekologisk produktion i enlighet med bilaga 5.

38 § Byggnader avsedda för djur ska ha släta men inte hala golv. Minst halva den totala golvytan ska vara av helt golv, d.v.s. inte bestå av spalt eller nät. Med ”minst halva den totala golvytan” avses halva minimiytan enligt bilaga 7.

39 § I bilaga 7 angivna måttbestämmelser ska tillämpas vid nybyggnation. För byggnader, som uppförts före den 24 augusti 1999 och som uppfyllde då gällande svenska regler för ekologisk produktion, medges undantag till och med den 31 december 2010.

Vilket foder ska djuren ha?

40 § Djuren ska födas upp på ekologiskt odlat foder, som huvudsakligen odlats på produktionsenheten. Detta innebär att för idisslare ska minst 90 procent av fodret, räknat på årligt foderintag, vara ekologiskt odlat foder. För grisar är motsvarande andel 80 procent.

Vid låg foderproduktion, särskilt på grund av exceptionella väder-förhållanden, kan Jordbruksverket tillåta en högre andel konventionellt foder under en begränsad period och för ett särskilt område.

41 § Fodermängder beräknas i kilo torrsubstans.

42 § Minst 75 procent av det dagliga foderintaget ska vara ekologiskt odlat foder.

43 § Konventionella foderråvaror av jordbruksursprung får endast användas för djurfoder om de finns förtecknade i bilaga 8 (foderråvaror av vegetabiliskt ursprung) och enbart om de framställs eller bereds utan användning av kemiska lösningsmedel.

44 § Foderråvaror av animaliskt ursprung (konventionella eller ekologiskt producerade) får endast användas om de finns förtecknade i bilaga 8.

Hur mycket grovfoder ska djuren ha tillgång till?

45 § Under betesperioden ska betet för idisslare utgöra minst hälften av grovfoderintaget.

46 § Minst 60 procent av torrsubstansinnehållet i den dagliga foderransonen till idisslare ska utgöras av grovfoder. Tidigt i laktationen, under en period på högst tre månader, får grovfoderandelen sänkas till 50 procent.

47 § Grovfoder ska ingå i den dagliga foderransonen för svin.

Vilket foder ska kalvar, lamm, killingar och smågrisar ha?

48 § Utfodring av kalvar, lamm, killingar och smågrisar ska baseras på naturlig mjölk, företrädesvis modersmjölk. De ska födas upp på naturlig mjölk under en minimiperiod som är 90 dagar för kalvar, 45 dagar för lamm och killingar och 40 dagar för grisar.

Vilka fodertillsatser får användas?

49 § Endast produkter som förtecknas i bilaga 9 får användas som tillsatser respektive processtekniska hjälpmedel i ensilage.

50 § För att tillgodose djurens näringsbehov får endast produkter som förtecknas i bilaga 8 (foderråvaror av mineraliskt ursprung) och bilaga 9 (avsnitt spårelement samt avsnitt vitaminer, provitaminer och kemiskt väldefinierade ämnen med likartad verkan) användas för djurfoder.

51 § Endast produkter som förtecknas i bilaga 9 (enzymer, mikroorganismer, bindemedel, klumpförebyggande medel och koaguleringsmedel samt processtekniska hjälpmedel för foder) får användas i djurfoder för de ändamål som anges för ovan nämnda kategorier.

Vilka åtgärder ska vidtas om djuren blir sjuka?

52 § Djur som visar tecken på sjukdom eller skada ska omgående tas om hand och ges erforderlig vård. Brister i djurens miljö, skötsel eller utfodring som kan ha orsakat hälsostörningar ska omedelbart åtgärdas.

53 § Rutinmässig, förebyggande behandling med läkemedel eller kemiska bekämpningsmedel får inte utföras. När det är påkallat av veterinärmedicinska skäl är dock behandling med vaccin eller bedövningsmedel tillåten.

54 § Veterinärmedicinska läkemedel ska användas i jordbruk med ekologisk produktion i enlighet med följande principer:

1. Under förutsättning att fytoterapiprodukter (t.ex. växtextrakt, med undantag av antibiotika, och växtessenser), homeopatiska produkter (t.ex. vegetabiliska och animaliska ämnen eller mineraler) samt foderråvaror av mineraliskt ursprung, spårelement och vitaminer enligt bilagorna 8 och 9 har en effektiv terapeutisk verkan på den djurart och under de förhållanden som behandlingen är avsedd för, ska dessa hellre användas än kemisk-syntetiskt framställda veterinärmedicinska läkemedel eller antibiotika.

2. Om användningen av ovannämnda produkter inte visar sig vara, eller sannolikt inte kommer att bli, effektiv vid behandling av sjukdom eller skada och behandling är nödvändig för att undvika smärta och lidande hos djuret, får kemisk-syntetiskt framställda veterinärmedicinska läkemedel eller antibiotika användas.

55 § Hälsjournal ska föras över alla skador och sjukdomar, deras behandling och behandlingsresultat. Även förebyggande behandlingar ska dokumenteras. Uppgifter om slakt, levandedjursbesiktning och mjölkbedömning ska journalföras. I hälsjournalen ska alla djur eller djurgrupper kunna identifieras.

När veterinärmedicinska läkemedel används ska produkttypen tydligt anges i hälsjournalen tillsammans med detaljerade uppgifter om diagnos, dosering, behandlingssätt, behandlingens längd och karenstid.

Vad gäller för fortplantning och operativa ingrepp?

56 § Artificiell insemination är tillåten. Andra former av artificiell fortplantning eller hjälp till fortplantning (t.ex. embryoöverflyttning) är förbjudna.

57 § Andra operativa ingrepp än märkning, nosringning av tjurar, kastrering och avhorning är endast tillåtna om de är påkallade av veterinärmedicinska skäl.

Åtgärder för minskat kväveläckage

Vad krävs för att man ska få ersättning?

58 § För att få ersättning för fånggröda eller vårbearbetning måste en areal motsvarande minst 20 procent av jordbruksföretagets vårsädesareal i Skåne, Blekinge, Hallands, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län odlas med fånggröda eller vårbearbetas. Vardera åtgärd måste omfatta motsvarande minst 20 procent av vårsädesarealen för att ersättning ska kunna lämnas för åtgärden. Därutöver ersätts ytterligare redovisad areal fånggröda eller vårbearbetning. (SJVFS 2004:10)

– **Fånggröda**

Vilka krav finns på sådd och etablering av fånggröda?

59 § Fånggrödan ska sås med en för arten och syftet med odlingen normal utsädesmängd.

60 § Utsädet vid sådd av fånggröda ska utgöras av

1. vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter då fånggröda sås in i huvudgrödan. Högst 10 viktprocent av utsädesblandningen får utgöras av vallbaljväxter.

2. höstråg eller westervoldiskt rajgräs då fånggrödan sås efter skörd av potatis, rotfrukter eller grönsaker.

61 § Fånggröda ska sås i samband med sådd av huvudgrödan eller senast sista sådatum, med undantag för fånggröda som sås efter potatis, rotfrukter eller grönsaker.

62 § Om fånggrödan är höstråg ska den sås snarast efter skörd av huvudgrödan, dock senast

1. den 15 september i Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län, respektive

2. den 1 oktober i Blekinge, Skåne och Hallands län.

Om fånggrödan är westervoldiskt rajgräs ska den sås snarast efter skörd av huvudgrödan, dock senast den 15 augusti.

63 § Om etableringen av fånggrödan är otillräcklig med hänsyn taget till lokala förhållanden samt väderlek lämnas ingen ersättning för fånggröda.

När får fånggrödan brytas?

64 § Fånggrödan får brytas tidigast

1. den 10 oktober i Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län, respektive

2. den 20 oktober i Blekinge, Skåne och Hallands län.

Fånggröda som sås efter potatis, rotfrukter eller grönsaker får brytas tidigast den 1 januari.

Användning av fånggröda

65 § Fånggrödan får inte utnyttjas för slätter, bete eller annan produktion förrän efter tidigaste datum för brytning. Fånggröda höstråg får inte övergå till huvudgröda höstråg året efter aktuellt stödår.

Spridning av gödselmedel och kemiska bekämpningsmedel

66 § Efter skörd av huvudgrödan får inte gödselmedel eller kemiska bekämpningsmedel spridas i fånggrödan fram till datum för brytning enligt 64 §.

– Vårbearbetning

Vad kan man få ersättning för?

67 § Ersättningsberättigande areal får utgöras av mark som inte jordbearbetas efter skörd fram till och med den 31 december under aktuellt stödår och på vilken vårsådd sker senast sista sådatum året efter det aktuella stödåret.

68 § Skörd av potatis, rotfrukter eller grönsaker betraktas som jord-bearbetning.

Spridning av gödselmedel och kemiska bekämpningsmedel

69 § Efter skörd av huvudgrödan får inte gödselmedel eller kemiska bekämpningsmedel spridas på den ersättningsberättigande arealen förrän tidigast den 1 januari året efter aktuellt stödår.

Skötsel av våtmarker och småvatten

Vad kan man få ersättning för?

70 § Ersättning för skötsel av våtmarker och småvatten kan lämnas för våtmarker och småvatten som har besiktigats av länsstyrelsen innan anläggningen påbörjats och som länsstyrelsen har godkänt efter det att anläggningen färdigställts. Länsstyrelsen fastställer den areal som omfattas av åtagandet.

Länsstyrelsen får, innan anläggningen påbörjats, besluta om särskilda villkor såsom:

1. Utformning av dammvallen och dess släntlutning.
2. Hur dammvallen ska smälta in i omgivningen.
3. Var och hur schaktmassorna ska placeras. (SJVFS 2003:44)

Vilken skötsel krävs?

71 § Dammvallar, brunnar och övriga anläggningar ska underhållas så att deras funktion består under hela stödperioden.

72 § Igenväxningsvegetation ska tas bort i den utsträckning som länsstyrelsen bestämmer.

73 § Om tilläggsersättning lämnas ska den avslagna växtligheten föras bort från våtmarken eller småvattnet, om inte länsstyrelsen bestämmer annat.

Vilka förbud finns?

74 § Inom våtmark eller småvatten är det inte tillåtet att sprida gödselmedel, bekämpningsmedel eller, om inte länsstyrelsen bestämmer annat, kalk.

Länsstyrelsen får, innan anläggningen påbörjats, besluta om särskilda villkor såsom:

1. Förbud mot fisk- och kräftodling samt mot utfodring av fiskar och kräftor.
2. Förbud mot att helt tömma våtmarken eller småvattnet. (SJVFS 2003:44)

Skyddszoner

Hur stor ska skyddszonen vara?

75 § Den sträcka av skyddszonsskiftet som gränsar mot ett vattenområde ska vara minst 20 m lång. Med vattenområde avses vattendrag, sjö, hav eller damm.

Anläggning av skyddszon

76 § Skyddszonen ska sås senast sista sådatum det första året i stödperioden.

Växtligheten på skyddszonen ska utgöras av vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter. Högst 10 viktprocent av utsädesblandningen får utgöras av vallbaljväxter. Sådden ska ske med en för arten och syftet med odlingen normal utsädesmängd.

Skyddszon som redan är etablerad vid stödperiodens början omfattas inte av kravet på sådd.

77 § Anlagd skyddszon ska ligga obruten på samma mark under hela stödperioden. Skadad eller utgången växtlighet ska repareras.

Spridning av gödselmedel och kemiska bekämpningsmedel

78 § Inom skyddszonen är det inte tillåtet att sprida gödselmedel eller kemiska bekämpningsmedel.

Skörd och brytning av skyddszon

79 § Växtligheten på skyddszonen får skördas, dock tidigast den 15 juli, och skörden ska föras bort. Växtligheten på skyddszonen får betas under hela betessäsongen. Växtligheten på skyddszonen får inte användas till utsädesproduktion.

80 § Det sista året i stödperioden får skyddszonen brytas tidigast

1. den 1 september i Dalarnas och Gävleborgs län,
2. den 20 september i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Värmlands, Örebro och Västmanlands län,
3. den 10 oktober i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands och Västra Götalands län, och
4. den 20 oktober i Blekinge, Skåne och Hallands län.

Miljövänlig odling av bruna bönor

Vilken mark ingår i uttagandet?

81 § All areal bruna bönor som odlas på jordbruksföretaget ska skötas enligt stödreglerna.

Vad gäller för växtskydd och växtnäring?

82 § Kemiska bekämpningsmedel mot insekter eller svamp får inte användas.

83 § Kväve får endast tillföras med högst 30 kg per hektar som en startgiva i direkt anslutning till sådd.

84 § Sökanden ska årligen upprätta en växtodlingsplan. Planen ska innehålla

1. tillförd mängd kväve, och
2. tidpunkt för tillförseln.

Redovisningen ska göras skiftesvis.

Vad gäller för jordbearbetning och bekämpning av ogräs?

85 § Bruna bönor ska odlas i rader med sådant radavstånd att mekanisk ogräsbekämpning kan utföras. Annan jordbearbetning än mekanisk ogräsbekämpning får inte göras på aktuella skiften före den 15 november. Detta gäller dock inte om en höstsådd gröda sås samma år.

Miljövänlig odling av sockerbetor

Vilken mark ingår i uttagandet?

86 § All areal sockerbetor som odlas på jordbruksföretaget ska skötas enligt stödreglerna.

87 § Ersättning för miljövänlig odling av sockerbetor får inte lämnas för mark för vilken jordbrukaren får ersättning för ekologiska produktionsformer.

Vad gäller för växtskydd och bekämpning av ogräs?

88 § Kemiska bekämpningsmedel får endast användas i odlingen före den 1 augusti.

89 § Vid det första tillfället då man behandlar skiftet med kemiska bekämpningsmedel mot ogräs (herbicer) får man använda bredspridningsteknik. Efterföljande herbicidbehandlingar på skiftet ska göras med bandspridningsteknik.

90 § På varje skifte ska det finnas en kontrollruta som ska vara representativ för skiftet. Kontrollrutan ska vara tydligt utmärkt på skiftet. Den ska vara minst 6 meter bred och 10 meter lång.

Kontrollrutan ska finnas på samma plats under den tid sockerbetor odlas på skiftet.

I kontrollrutan får ogräs inte bekämpas mekaniskt eller med bredspridningsteknik. Högväxta ogräs får slås av efter den 1 juli. Höjden på ogräset efter sådan avslagning får inte understiga 20 cm.

91 § Undantag från kravet på kontrollruta enligt 90 § gäller om skiftet ingår i ett åtagande för ekologiska produktionsformer.

Hur ska man ta hand om skörderesterna?

92 § Sockerbetsblasten ska brukas ned eller föras bort senast en vecka efter det att skörden avslutats på skiftet.

Denna författning träder i kraft den 1 april 2004.

MATS PERSSON

Christine Bergh
(Miljö- och regionalstödsenheten)

Bilaga 1

1. Kombination av ersättning för bevarande av betesmarker och slåtterängar enligt denna förordning och stöd för bevarande av öppet odlingslandskap enligt förordningen (SJVFS 1995:133) om miljöstöd eller förordningen (1997:1336) om miljöstöd är tillåten i de fall åtagandet om öppet odlingslandskap enligt förordningen (SJVFS 1995:133) om miljöstöd eller förordningen (1997:1336) om miljöstöd endast omfattar vall på åkermark. I övriga fall tillåts inte åtaganden inom båda stödformerna inom samma företag.

2. Kombination av ersättning för öppet och varierat odlingslandskap enligt denna förordning och stöd för bevarande av öppet odlingslandskap enligt förordningen (SJVFS 1995:133) om miljöstöd eller förordningen (1997:1336) om miljöstöd är tillåten i de fall åtagandet om öppet odlingslandskap enligt förordningen (SJVFS 1995:133) om miljöstöd eller förordningen (1997:1336) om miljöstöd endast omfattar betesmark. I övriga fall tillåts inte åtaganden inom båda stödformerna inom samma företag.

3. Ersättning enligt denna förordning för bevarande av värdefulla kultur- och naturmiljöer i odlingslandskapet kan utgå för mark som omfattas av åtagande om våtmarker och småvatten enligt förordningen (SJVFS 1995:133) om miljöstöd eller förordningen (1997:1336) om miljöstöd när våtmarken är under anläggning och ersättning inte utgår för våtmarken förutsatt att landskapselementen kan skötas och sköts enligt reglerna. Det är ersättning utgår för våtmarken kan inte ersättning utgå för landskapselement som berörs av våtmarken.

4. Kombination av ersättning för minskat kväveläckage enligt denna förordning och stöd för öppet odlingslandskap (vall) respektive flerårig vallodling enligt förordningen (SJVFS 1995:133) om miljöstöd eller förordningen (1997:1336) om miljöstöd är tillåten. Dock är denna kombination endast tillåten i de delar av åtagandet för minskat kväveläckage som omfattar vårbearbetning. I övriga delar kan ersättning för stödformerna utgå inom samma företag men inte för samma mark.

5. Ersättning enligt denna förordning för öppet och varierat odlingslandskap kan utgå för mark som omfattas av åtagande inom stöd för resurshållande konventionellt jordbruk enligt förordningen (1997:1336) om miljöstöd med undantag för sådan mark som utgörs av skydds zoner.

SJVFS 2004:10

Bilaga 2

*Bilaga 3***Definitioner av värdefulla landskapselement**

Utöver vad som för varje enskilt värdefullt landskapselement som redovisas nedan gäller även att samtliga till väsentlig del ska ha tillkommit före den storskaliga mekaniseringen av jordbruket, d.v.s. före 1940.

Jordbrukaren ska ha rätt att bedriva skötsel av samtliga landskapselement som ingår i skötselåtagandet.

Värdefullt landskapselement	Definition
<i>Allé</i>	Anläggning av minst 7 träd ursprungligen planterade längs en väg. Anläggningen kan vara enkel eller dubbelsidig. Renar inkluderas. I landskapselementet <i>Allé</i> får inte landskapselementet <i>Hamlad träd</i> räknas separat för erhållande av ersättning.
<i>Brukningssväg</i>	Väg utan asfalt eller oljegrus som använts eller används för transporter inom gården. Renar och eventuellt dike inkluderas. I landskapselementet <i>Brukningssvägar</i> får inte landskapselementet <i>Öppet dike</i> räknas separat för erhållande av ersättning.
<i>Brunn, källa</i>	Brunn eller vattenkälla, eventuellt med ursprunglig konstruktion av trä eller sten. Omgivande ren inkluderas.
<i>Byggnadsgrund</i>	Byggnadsgrund eller byggnad utan fungerande tak som hör samman med tidigare markanvändning/hushållning. Grunden består av en eller flera tydliga grund- eller hörnstenar samt eventuellt spismursröse. Marken innanför grundens ytterväggar och omgivande ren inkluderas. Landskapselementet <i>Byggnadsgrund</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ligger på landskapselementet <i>Åkerholme</i> .
<i>Fornlämningslokal</i>	Fasta fornlämnings- eller byggnadsrester, ovan jord, enligt kulturminneslagen med kringliggande skydds- eller fornlämningsområde. Landskapselementet <i>Fornlämningslokal</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ligger på landskapselementet <i>Åkerholme</i> .
<i>Fägata</i>	Drivningsväg för boskap mellan gården eller byn och betesmarken, omgiven av stenmurar eller trägårdesgårdar. Renar inkluderas. I landskapselementet <i>Fägata</i> får inte landskapselementen <i>Stenmur</i> , <i>Gårdesgård av trä</i> och <i>Brukningssväg</i> räknas separat för erhållande av ersättning.

<p><i>Gärdsgård av trä</i></p>	<p>Gärdsgård uppförd i ursprungligt syfte att hägna in eller stänga ute boskap. Hägnaden är uppförd i traditionell konstruktion av trä t.ex. bestående av störrar, gärdsel/slanor och hank, vidja eller ståltråd. Angränsande renar och eventuell grind inkluderas.</p> <p>Landskapselementet <i>Gärdsgård av trä</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ingår i landskapselementet <i>Fägata</i>.</p>
<p><i>Hamlad träd</i></p>	<p>Träd präglad av kontinuerlig lövtäkt eller möjligt att återuppta i hamling. En skyddszon där konkurrerande vegetation kan skada trädet inkluderas.</p> <p>Landskapselementet <i>Hamlad träd</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ingår i landskapselementen <i>Hamlade pilar som ingår i rader, Allé</i> eller <i>Solitärträd</i>.</p>
<p><i>Jordvall, gropvall</i></p>	<p>Vall av jord eller stenblandad jord uppförd som gräns eller hägnad. Renar och parallellt grävt dike inkluderas.</p> <p>Landskapselementet <i>Jordvall, gropvall</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ingår i landskapselementen <i>Hamlade pilar som ingår i rader</i>.</p>
<p><i>Läplantering</i></p>	<p>Långsträckta täta rader av träd eller träd och buskar omgivna av åkermark. Läplanteringen är gjord som skydd mot vind och jorddrift. Renar inkluderas.</p> <p>Landskapselementet <i>Ren mellan åkerskiften</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ingår i landskapselementet <i>Läplantering</i>.</p>
<p><i>Småvatten</i></p>	<p>Mindre vattensamling som huvudsakligen varit nyttjad för agrara verksamheter. Anlagt, alternativt utgörs av en naturlig vattensänka eller naturbildat småvatten med en areal mindre än 0,1 ha, som ständigt håller ytvatten eller fuktig markyta. Omgivande ren inkluderas.</p> <p>Landskapselementet <i>Småvatten</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ligger i landskapselementet <i>Åkerholme</i>.</p>
<p><i>Odlingsröse, stentipp</i></p>	<p>Odlingssten samlad i rösen eller tippor. Renar inkluderas.</p> <p>Landskapselementet <i>Odlingsröse, Stentipp</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ligger i landskapselementet <i>Åkerholme</i>.</p>

<i>Hamlade pilar som ingår i rader</i>	<p>Pilträäd, eller andra liknande träd, ursprungligen planterade i rad på en jordvall eller längs en väg. Pilträden är präglade av hamling. Renar inkluderas.</p> <p>Landskapselementet <i>Hamlade pilar som ingår i rader</i> får vid beräkning av ersättning inte samtidigt tas upp som landskapselementen <i>Allé</i> eller <i>Hamlad träd</i>.</p>
<i>Ren mellan åkerskiften</i>	<p>Gräsbärande ren mellan åkerskiften som utgör eller har utgjort fast gräns mellan skiften eller brukningsenheter.</p> <p>Landskapselementet <i>Ren mellan åkerskiften</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ingår i landskapselementen <i>Läplantering</i> eller <i>Trädrad, buskrad</i>.</p>
<i>Solitärträd</i>	<p>Enstaka fristående träd i åkermark. En skyddszon om minst 2 meters radie runt stammen inkluderas. Trädets skyddszon ska vara helt omgiven av åkermark.</p> <p>Landskapselementet <i>Hamlad träd</i> får inte, vid beräkning av ersättning, tas upp samtidigt som landskapselementet <i>Solitärträd</i>.</p>
<i>Stenmur</i>	<p>Murarna är uppförda i ursprungligt syfte att hägna in eller stänga ute boskap eller att avgränsa brukningsenheter. Muren är ursprungligen upplagd med huvudsakligen flera skikt sten. Omgivande renar inkluderas.</p> <p>Landskapselementet <i>Stenmur</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ingår i landskapselementet <i>Fägata</i>.</p>
<i>Traditionell hässja eller storhässja i bruk</i>	<p>Hässja av huvudsakligen traditionell träkonstruktion som är i bruk.</p>
<i>Trädrad, buskrad</i>	<p>Långsträckt anlagd, hävdad räcka av ädla lövträd eller taggbuskar och bärande buskar i anslutning till åkermark. Växterna bildar en sammanhängande rad. Renar inkluderas. Denna typ av landskapselement förekommer endast i fullåkersbygd.</p> <p>Landskapselementet <i>Ren mellan åkerskiften</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ingår i landskapselementet <i>Trädrad, buskrad</i>.</p>
<i>Liten svårbrukad åker</i>	<p>Åker som till sin storlek är högst 0,3 hektar och varaktigt avgränsad av diken, vägar, hägnader, naturformationer etc. Omgivande renar inkluderas.</p>

<p><i>Åkerholme</i></p>	<p>Fastmarksimpediment helt omgivet av åkermark. Arealen är minst 100m² och högst 0,1 hektar.</p> <p>Landskapselementet <i>Åkerholme</i> ska för beräkning av ersättning dominera om det på sig bär någon av landskapselementen <i>Odlingsröse</i>, <i>stentipp</i>, <i>Byggnadsgrund</i> och <i>Fornlämningslokal</i>, <i>Småvatten</i> eller <i>Överloppsbyggnad</i>.</p>
<p><i>Öppet dike</i></p>	<p>Öppet, i huvudsak anlagt, dike för dränering av åkermark. Diket är vattenförande någon del av året. Renar inkluderas.</p> <p>Landskapselementet <i>Öppet dike</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ingår i landskapselementet <i>Brukningssväg</i>.</p>
<p><i>Överloppsbyggnad</i></p>	<p>Byggnad som hör samman med tidigare markanvändning/hushållning. Byggnaden ska ha fungerande tak och i övrigt exteriört autentiskt utseende. Det område kring en byggnad som är avgörande för dess bevarande inkluderas. Byggnad som används för boende eller som är viktig för företags produktion är inte att betrakta som en överloppsbyggnad.</p> <p>Landskapselementet <i>Överloppsbyggnad</i> får inte räknas separat för erhållande av ersättning när det ligger i landskapselementet <i>Åkerholme</i>.</p>

Skötselåtgärder som krävs för vissa värdefulla landskapselement

Värdefullt landskapselement	Skötselåtgärder
<i>Allé</i>	Lövträd är fria från stamskott och i förekommande fall beskurna. Utgångna träd ersätts.
<i>Brukningssväg</i>	Vägbenor och förekommande diken är underhållna och fungerande.
<i>Brunn, källa</i>	Eventuellt lock, uppfordringsanläggning etc. är underhållna.
<i>Fägata</i>	Hägnaderna är underhållna i teknik och material som traditionellt förekommer i regionen och förekommande grind är underhållna och användbara.
<i>Gårdsgård av trä</i>	Gårdsgården är underhållna i teknik och material som traditionellt förekommer i regionen. Eventuell grind är underhållna och användbara.
<i>Hamlat träd</i>	Trädet är hamlat på det sätt och med det intervall som är traditionellt förekommande i regionen. Utgångna träd ersätts.
<i>Läplantering</i>	Utgångna träd och buskar ersätts.
<i>Hamlade pilar som ingår i rader</i>	Träden är beskurna med en teknik och de intervall som är traditionellt förekommande i regionen. Utgångna träd ersätts.
<i>Stenmur</i>	Muren underhålls och eventuella skador som uppkommit under året åtgärdas. Eventuell grind är underhållna och användbara.
<i>Traditionell hässja eller storhässja i bruk</i>	Årlig slåtter med bruk av hässjorna. Hässjorna underhålls.
<i>Trädrader, buskrader</i>	Trädrader och buskrader hålls täta. Buskar är förnyrningsbeskurna. Skötseln sker enligt av länsstyrelsen fastställda skötselkrav.
<i>Liten svårbrukad åker</i>	Åkerns fältform är bevarad.
<i>Öppet dike</i>	Diket är i funktion och rensas vid behov.

Bilaga 5

Gödsel- eller jordförbättringsmedel

Allmänna villkor för alla produkter:

- får endast användas enligt bestämmelserna i denna författning, samt
- får endast användas enligt övriga svenska bestämmelser om gödselmedel.

Villkor för användning av gödsel från djur som inte hålls ekologiskt

- Gödsel från fjäderfä i bur och pälsdjur i bur räknas som intensiv djurproduktion och får inte i något fall användas i ekologisk odling.
- Gödsel från specialiserad slaktsvinsproduktion och specialiserad produktion av nöt i spaltgolvsboxar räknas som intensiv djurproduktion och får inte användas. Under förutsättning att djuren hålls på jordbrukarens egna produktionsenhet och är jordbrukarens egna räknas inte produktionen som intensiv och gödseln får användas.
- Gödsel från slaktsvinsproduktion i ströbäddsboxar får användas.
- Komposterad stallgödsel, obehandlad stallgödsel, torkad stallgödsel, flytande gödsel och torkad fjäderfägödsel får användas endast om villkor om djurtäthet för att räknas som extensiv djurhållning är uppfyllt.
- Förhandsprövning av godkänt kontrollorgan eller länsstyrelse krävs före användning av gödsel från djur som inte är jordbrukarens egna och som inte finns på jordbrukarens produktionsenheter.
- Gödsel från djur som är jordbrukarens egna får användas utan förhandsprövning. Vid kontroll ska jordbrukaren kunna visa att det har funnits behov av att använda sådan gödsel under odlingsperioden.

Följande produkter får endast användas efter det att behovet konstaterats av godkänt kontrollorgan eller länsstyrelse.

Komposterat eller fermenterat hushållsavfall	Produkt från källsorterat hushållsavfall som komposterats eller genomgått anaerob fermentering för biogasproduktion. Endast vegetabiliskt och animaliskt avfall. Producerat i ett slutet och kontrollerat insamlingssystem som godtagits av Jordbruksverket. Högsta tillåtna koncentration i mg/kg torrsubstans: kadmium 0,7, koppar 70, nickel 25, bly 45, zink 200, kvicksilver 0,4, krom (total) 70, krom (VI) 0 (detektionsgräns). Endast under en period som löper ut den 31 mars år 2006.
Komposterad eller fermenterad blandning av vegetabiliskt material som inte är ekologiskt producerat	Produkt från blandning av vegetabiliskt material som komposterats eller genomgått anaerob fermentering för biogasproduktion.
Guano	
Produkter eller biprodukter av animaliskt ursprung från djur som inte är ekologiskt hållna	Blodmjöl, hovmjöl, hornmjöl, benmjöl, avfettat benmjöl, fiskmjöl, köttmjöl, fjäder-, hår- och "chiquette"-mjöl, ull, päls, hår, mjölkprodukter. För päls är högsta tillåtna halt krom (VI) i mg/kg torrsubstans 0 (detektionsgräns).
Alger och därav beredda produkter	Får endast användas om det framställts genom: 1. fysisk bearbetning, t.ex. torkning, frysning, malning, 2. extraktion med vatten eller utspädda syror eller alkaliska lösningar, 3. fermentation.
Kalk från sockerframställning	
Basiskt slagg	T.ex. Thomasfosfat och Thomasslagg.
Råkaliumsalt	T.ex. kainit, sylvinit.
Kaliumsulfat eventuellt innehållande magnesiumsalt	Framställt av råkaliumsalt genom fysikalisk extraktion.
Kalciumklorid	Lösning av kalciumklorid. För behandling av blad på äppelträd efter konstaterad kalciumbrist.
Rent svavel	
Spårämnen	Bor, kobolt, koppar, järn, mangan, molybden, zink.
Natriumklorid	Endast stensalt är tillåtet.

SJVFS 2004:10

Följande produkter får användas utan att behovet först konstaterats av godkänt kontrollorgan eller länsstyrelse.

Torv	Får endast användas till trädgårdsgrödor.
Leror	T.ex. perlit, vermikulit.
Avfall från svampodling som inte är ekologisk	Det ursprungliga odlingssubstratet får endast bestå av de produkter som finns upptagna i denna bilaga.
Exkrement från maskar (maskkompost) och insekter	
Produkter och biprodukter av vegetabiliskt ursprung	Produkter och biprodukter som inte är ekologiskt producerade, t.ex. malda kakor från oljeväxter, skal från kakaoböner, maltgroddar, äppelrester.
Sågspån och träflis	Får endast användas om det kommer från trä eller virke som inte behandlats kemiskt efter avverkningen.
Komposterad bark	Får endast användas om det kommer från trä eller virke som inte behandlats kemiskt efter avverkningen.
Träaska	Får endast användas om det kommer från trä eller virke som inte behandlats kemiskt efter avverkningen.
Mjukt malet råfosfat	Får inte innehålla mer kadmium än 90 g/ton fosfor.
Aluminium-kalciumfosfat	Får inte innehålla mer kadmium än 90 g/ton fosfor. Får endast användas på basiska jordar (pH > 7,5).
Vinasse och vinasseextrakt	Vinasse från salmiakproduktion är inte tillåtet.
Naturligt förekommande kalciumkarbonater	T.ex. krita, mäger, pulveriserad kalksten, algkalk, fosfathaltig krita.
Naturligt förekommande kalcium- och magnesiumkarbonater	T.ex. dolomitkalk, pulveriserad magnesiumhaltig kalksten.
Magnesiumsulfat	T.ex. kieserit.
Kalciumsulfat	T.ex. gips. Endast naturligt förekommande.
Stenmjöl	

(SJVFS 2003:44)

Bilaga 6**Produkter för bekämpning av växtskadegörare**

Produkter som undantagsvis får användas för bekämpning av växtskadegörare. Produkterna ska vara godkända att använda av Kemikalieinspektionen eller vara undantagna från ett sådant godkännande.

Pyretriner utvunna ur <i>Tanacetum (Chrysanthemum) cinerariaefolium</i>	Insektsmedel. Eventuellt innehållande piperonylbutoxid som synergist.
Preparat baserade på <i>Azadirachta indica</i> (nim)	Insektsmedel. Får endast användas på prydnadsväxter.
Bivax	Får användas som sår balsam.
Feromoner	Endast i fällor och dispensrar. Endast i syfte att bestämma antalet skadegörare.
Koppar(II)oxiklorid Kopparhydroxid	Medel mot svamp i odlingar av frukt och bär, i potatis, plantskoleväxter och på prydnadsväxter utomhus. Högst 8 kg koppar per hektar och år. Endast under en period som löper ut den 31 december 2005. Behovet ska vara konstaterat av kontrollorganet eller kontrollmyndigheten.
Svavel	Får användas mot svamp.
Svavelkalk	Medel mot svamp, insekter och kvalster.
Kaliumbaserade fettsyror (såpor)	Medel mot svamp och insekter.
Preparat innehållande naturligt förekommande patogener hos växtskadegörare	Till exempel <i>Bacillus thuringiensis</i> , etc.
Vegetabiliska och animaliska oljor	Medel mot insekter, kvalster och svamp, groddhämmare.
Paraffinolja	Medel mot insekter och kvalster.
Lecitin	Medel mot svamp.
Gelatin	Medel mot insekter.
Hydrolyserade proteiner	Lockämne. Endast för användning i enlighet med godkända användningsmetoder tillsammans med andra lämpliga produkter i denna bilaga.
Diammoniumsulfat	Lockämne som endast används i fällor.
Järn(III)fosfat	Medel mot sniglar. Endast för spridning på marken mellan odlade plantor.

Bilaga 7

Byggnader för nötkreatur, får och grisar

	Utrymme inomhus (nettoutrymme tillgängligt för djuren)		Utrymme utomhus (rastgård, ej betesmark)
	Minsta levande vikt (kg)	m ² /djur	m ² /djur
Nötkreatur	högst 100 högst 200 högst 350 högst 500 mer än 500	1,5 2,5 4,0 5,0 minst 1 m ² /100kg	1,1 1,9 3,0 3,7 minst 0,75 m ² /100 kg
Mjölkkor		6,0	4,5
Avelstjurar		10	30
Får och getter lamm och killingar		1,5 0,35	2,5 0,5
Modersuggor med upp till 40 dagar gamla smågrisar		7,5	2,5
Slaktsvin	högst 50 högst 85 högst 110	0,8 1,1 1,3	0,6 0,8 1,0
Smågrisar	över 40 dagar och högst 30 kg	0,6	0,4
Avelsgrisar suggor Avelsgrisar galtar		2,5 6,0	1,9 8,0

Foderråvaror**1. Foderråvaror av vegetabilisk ursprung**

Spannmål, produkter och biprodukter. Följande ämnen ingår i denna kategori:

Havre	havregryn, kli av skalad havre, havreskal och havrekli
Korn	kornprotein och kornfodermjöl
Riskorn	riskross, riskli, risgroddar och expeller
Hirskorn	
Rågkorn	rågfodermjöl, rågskalmjöl och rågkli
Durra	
Vete	vetefodermjöl, veteskalmjöl, veteglutenfoder, vetegluten, vetekli och vetegroddar
Speltvete	
Rågvete	
Majs	majsfodermjöl, majskli, majsgröddar, expeller och majs gluten
Maltgroddar	
Drav	

Oljehaltiga frön eller frukter, produkter och biprodukter. Följande ämnen ingår i denna kategori:

Rapsfrö	rapsexpeller och rapsskal
Sojaböner	rostade sojaböner och sojabönskal
Solrosfrön	och expeller
Bomullsfrön	och expeller
Linfrön	expeller
Sesamfrön	och expeller
Palmkärnexpeller	
Rybsfrö	och rybsfröexpeller
Pumpfröexpeller	
Olivpressmassa	från fysisk extraktion av oliver

SJVFS 2004:10

Frön från baljväxter, produkter och biprodukter. Följande ämnen ingår i denna kategori:

Kikärter	frön
Evrum ervilia	frön
Lathyrus sativus	frön som genomgått lämplig värmebehandling
Ärter	frön, ärtfodermjöl och ärtkli
Åkerbönor	frön, fodermjöl och kli
Bondbönor	frön
Vicker	frön
Lupinfrön	

Stamknölar, rotfrukter och rötter, produkter och biprodukter. Följande ämnen ingår i denna kategori:

Sockerbetsmassa	
Torkad beta	
Potatis	
Potatisprotein	
Potatisstärkelse	
Potatispulpa	biprodukt från extraktion av potatisstärkelse
Maniokrot	
Rotknöl av sötpotatis	
Tapioka	
Drank	

Andra frön och frukter, produkter och biprodukter. Följande ämnen ingår i denna kategori:

Johannesbrödmassa	
Johannesbrödskidor	
Citrusrester	
Äppelmäsk	
Tomatrester	
Druvmäsk	

Vallfoder och grovfoder. Följande ämnen ingår i denna kategori:

Lusern och lusernmjöl	
Klöver och klövermjöl	
Gräs	från foderväxter, gräsmjöl
Hö	
Ensilage	
Halm från spannmål	
Rotfrukter till foder	

Andra växter, produkter och biprodukter. Följande ämnen ingår i denna kategori:

Melass	som bindemedel i foderblandningar
Algmjöl	erhållet genom torkning och krossning. Ska vara tvättat för att minska jodhalten
Pulver och extrakt från växter	
Vegetabiliskt proteinextrakt	endast till ungdjur
Kryddor och örter	

2. Foderråvaror av animaliskt ursprung

Mjölk- och mejeriprodukter. Följande ämnen ingår i denna kategori:

Obehandlad mjölk	enligt definitionen i direktiv 92/46/EEG (*)
Mjölkpulver	
Skummjölk och skummjölkspulver	
Kärnmjölk och kärnmjölkspulver	
Vassle och vasslepulver	även vasslepulver med låg sockerhalt
Vassleproteinpulver	extraherat genom fysisk behandling
Kaseinpulver	
Laktospulver	

Fisk och andra havsdjur, produkter och biprodukter. Följande ämnen ingår i denna kategori:

Fisk	
Fiskolja	ej raffinerad
Torskleverolja	ej raffinerad
Autolysater, hydrolysater och proteolysater från fisk, blötdjur eller kräftdjur.	erhållna genom enzymprocess, i löslig eller icke-löslig form, enbart för ungdjur
Fiskmjöl	

3. Foderråvaror av mineraliskt ursprung

Följande ämnen ingår i denna kategori:

Natrium:

havssalt, ej raffinerat
bergssalt, obearbetat från gruva
natriumsulfat
natriumkarbonat
natriumbikarbonat
natriumklorid

Kalcium:

märgel
skal av vattendjur (inbegripet ben av bläckfisk)
kalciumkarbonat
kalciumlaktat
kalciumglukonat

Fosfor:

dikalciumfosfat
avfluorerat dikalciumfosfat
avfluorerat monokalciumfosfat

Magnesium:

magnesiumanhydrid
magnesiumsulfat
magnesiumklorid
magnesiumkarbonat

Svavel:

natriumsulfat

Bilaga 9

**Fodertillsatser, vissa ämnen som används i djurfoder (Direktiv 82/471/EEG)
samt processtekniska hjälpmedel som används i foder**

1. Fodertillsatser

Spårelement. Följande ämnen ingår i denna kategori:

- E1 Järn:
järn(II)karbonat
järn(II)sulfat, monohydrat
järn(III)oxid
- E2 Jod:
kalciumjodat, vattenfritt
kalciumjodat, hexahydrat
kaliumjodid
- E3 Kobolt:
kobolt(II)sulfat, monohydrat och/eller heptahydrat
basiskt kobolt(II)karbonat, monohydrat
- E4 Koppar:
koppar(II)oxid
basiskt koppar(II)karbonat, monohydrat
koppar(II)sulfat, pentahydrat
- E5 Mangan:
mangan(II)karbonat
manganoxid och mangan(III)oxid
mangan(II)sulfat, mono- och/eller tetrahydrat
- E6 Zink:
zinkkarbonat
zinkoxid
zinksulfat, mono- och/eller heptahydrat
- E7 Molybden:
ammoniummolybdat, natriummolybdat
- E8 Selen:
natriumselenat
natriumselenit

Vitaminer, provitaminer och kemiskt väldefinierade ämnen med likartad verkan. Följande ämne ingår i denna kategori:

Vitaminer som är tillåtna enligt direktiv 70/524/EEG (**):

- helst vitaminer som härstammar från råvaror som ingår naturligt i fodret, eller
- för grisar, syntetiskt framställda vitaminer som är identiska med naturliga vitaminer.
- för idisslare, syntetiska A-, D- och E-vitaminer som är identiska med naturliga vitaminer. Gäller endast t.o.m. den 31 december 2005 och endast om djurhållaren kan visa att djurens välfärd och hälsa inte kan garanteras utan användning av dessa syntetiska vitaminer.

Enzymer. Följande ämnen ingår i denna kategori:

- Enzymer som är tillåtna enligt direktiv 70/524/EEG.

Mikroorganismer. Följande mikroorganismer ingår i denna kategori:

- Mikroorganismer som är tillåtna enligt direktiv 70/524/EEG.

Bindemedel, klumpförebyggande medel och koaguleringsmedel. Följande ämnen ingår i denna kategori:

E 551b Silikagel

E 551c Kiselgur

E 553 Sepiolit

E 558 Bentonit

E 559 Kaolinleror

E 561 Vermiculit

E 599 Perlit

2. Vissa produkter som används i djurfoder

- Bryggerijäst

3. Processtekniska hjälpmedel som används i foder

Processtekniska hjälpmedel för ensilage. Följande ämnen ingår i denna kategori:

Havssalt, grovt bergsalt, enzymer, jäst, vassla, socker, sockerbetsmassa, mjöl av spannmål, melass samt mjölksyre-, ättiksyre-, myrsyre- och propionsyrebakterier.

När väderleksförhållandena inte tillåter tillräcklig fermentering kan användning av mjölksyra, myrsyra, propionsyra och ättiksyra vid produktionen av ensilage tillåtas.

(SJVFS 2003:44)